

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΕΛΕΚΑΝΟΥ

κατά μήκος της μεταναστευτικής
διαδρομής Μαύρης Θάλασσας –
Μεσογείου

Εκλαϊκευμένη Αναφορά

Φωτογραφίες: Sean Weekly, Neil Aldridge, Jari Peltomäki / Wild Wonders of Europe, Δημήτρης Βαβύλης, Sebastian Bugariu, Natalie Clements, Vladimir Mladenov, Svilen Cheshmedzhiev, Jelle Harms, Adriana Todorova, Andriy Nekrasov, Damyan Petkov, Daniela Mihova, Jeroen Helmer, Αλέξανδρος Παναγιωτόπουλος, Oksana Sotnykova, Z. Trendafilov.

Σχεδιασμός: Οξάνα Σοτνίκοβα

Μετάφραση & προσαρμογή στα ελληνικά: Μαρία Παπαθανασίου & Ρούλα Τρίγκου

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Οι φωτογραφίες και το κείμενο δεν επιτρέπεται να αναπαραχθούν ή να αντιγραφούν με οποιονδήποτε τρόπο και δεν επιτρέπεται η διανομή τους χωρίς προηγούμενη έγκριση από τη Rewilding Europe και τους εταίρους του Προγράμματος.

Αυτή η αναφορά δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος Pelican Way of LIFE «Διατήρηση του Αργυροπελεκάνου κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής Μαύρης Θάλασσας – Μεσογείου» (LIFE18 NAT/NL/000716).

Η πρωτοβουλία αυτή συντονίστηκε από τη Rewilding Europe, σε συνεργασία με τη Βουλγαρική Εταιρεία Προστασίας των Πουλιών (BSPB), την Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία, τη Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου Περσίνια (PNPD), τη Ρουμανική Ορνιθολογική Εταιρεία (SOR), τη Rewilding Romania και τη Rewilding Ukraine. Χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του Προγράμματος LIFE και του Ιδρύματος Arcadia, με τη συγχρηματοδότηση του Whitley Fund for Nature της Βουλγαρίας και του Πράσινου Ταμείου της Ελλάδας.

Το περιεχόμενο της παρούσας έκδοσης αποτελεί ευθύνη της Rewilding Europe και των εταίρων του Προγράμματος και δεν αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Διατήρηση του Αργυροπελεκάνου κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής Μαύρης Θάλασσας – Μεσογείου»

Ακρωνύμιο: Pelican Way of LIFE

Κωδικός Προγράμματος: LIFE18 NAT/NL/000716

Διάρκεια: Πέντε χρόνια και επτά μήνες

Έναρξη: 01/09/2019

Λήξη: 31/03/2025

Συνολικός προϋπολογισμός: 1.773.676 ευρώ

Συνεισφορά της ΕΕ: 1.330.255 ευρώ

Συντονιστής Προγράμματος: Rewilding Europe

Εταίροι Προγράμματος:

Βουλγαρική Εταιρεία για την Προστασία των Πουλιών (BSPB)

Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία

Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου Περσίνα – Βουλγαρία (PNPD)

Ρουμανική Ορνιθολογική Εταιρεία (SOR)

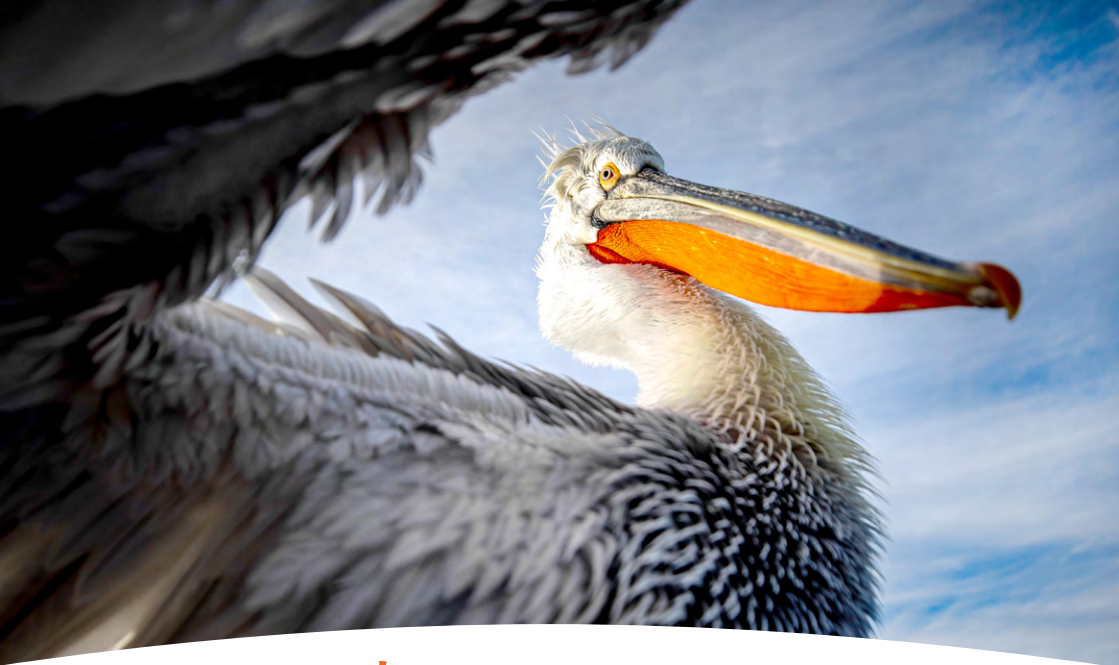
Rewilding Romania

Rewilding Ukraine

Ιστότοπος: life-pelicans.com

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5-7
ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΓΥΡΟΠΕΛΕΚΑΝΟ	8
ΓΙΑΤΙ ΣΤΗΡΙΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΑΡΓΥΡΟΠΕΛΕΚΑΝΟΥ;	9-10
ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ	11
ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	12
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ	
Παρακολούθηση του πληθυσμού	13
<i>Ξέσπασμα γρίπης των πτηνών</i>	14
Σήμανση με πομπούς και δακτυλιώσεις	15-16
Μείωση του κινδύνου προσκρούσης	17
Βελτίωση συνθηκών αναπαραγωγής και κουρνιάσματος	18-19
<i>Μεγάλη επιτυχία – δύο νέες αποικίες στη Βουλγαρία</i>	20
Οργάνωση περιπολιών	21-22
Παρακολούθηση	23
Αύξηση της ευαισθητοποίησης για την επιστροφή των πελεκάνων	24-25
Περιβαλλοντική εκπαίδευση	26-27
Ενίσχυση της προστασίας μέσω του εθελοντισμού	28
Οικοτουρισμός	29
ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ	30-31
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	32-35

Εισαγωγή

*Το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE ήταν μια ολοκληρωμένη πρωτοβουλία διατήρησης αφιερωμένη στην προστασία του Αργυροπελεκάνου (*Pelecanus crispus*) κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής Μαύρης Θάλασσας – Μεσογείου. Από τον Σεπτέμβριο του 2019 έως τον Μάρτιο του 2025, το Πρόγραμμα επικεντρώθηκε στον μετριασμό των απειλών και στη βελτίωση των ενδιαιτημάτων σε 27 περιοχές του δικτύου Natura 2000 στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα και την Ουκρανία, ενώ υποστήριξε επίσης δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων και έρευνας στην Τουρκία, την Αλβανία, το Μαυροβούνιο και τη Βόρεια Μακεδονία.*

Το Πρόγραμμα επικεντρώθηκε σε βασικούς στόχους για να διασφαλιστεί η ανάκαμψη του πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Συνέβαλλε στη βελτίωση της έρευνας για την κατανόηση του μεγέθους του πληθυσμού, της αναπαραγωγής, των μεταναστευτικών διαδρομών και των απειλών, ενώ πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με τοπικούς φορείς για τη μείωση παράνομων δραστηριοτήτων. Επιπλέον, συνέβαλε στη βελτίωση των συνθηκών φωλιάσματος μέσω της αποκατάστασης των ενδιαιτημάτων και της κατασκευής πλατφορμών αναπαραγωγής. Το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE εργάστηκε επίσης για την

ελαχιστοποίηση της θνησιμότητας των πελεκάνων, αντιμετωπίζοντας κινδύνους όπως οι εναέριες γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος. Παράλληλα, ενίσχυσε το αίσθημα υπερηφάνειας, ενθάρρυνε την υποστήριξη των προσπαθειών διατήρησης και αύξησε την ενημέρωση – ευαισθητοποίηση στις τοπικές κοινότητες, αυξάνοντας τον αριθμό των εμπλεκόμενων φορέων που συμβάλλουν στην προστασία αυτού του εμβληματικού είδους και των βιοτόπων που έχει ανάγκη για την επιβίωσή του, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών **Natura 2000**.

Το Πρόγραμμα συντονίστηκε από τη **Rewilding Europe**, ενώ οι δράσεις του υλοποιήθηκαν από εταιρους, φορείς και εθελοντές. Οι κύριοι εταίροι του Προγράμματος ήταν η Βουλγαρική Εταιρεία για την Προστασία των Πουλιών (BSPB) και η Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου Περσίνα (PNPD) στη Βουλγαρία, η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία στην Ελλάδα, η Ρουμανική Ορνιθολογική Εταιρεία (SOR) και η Rewilding Romania στη Ρουμανία, καθώς και η Rewilding Ukraine στην Ουκρανία.

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν οδήγησαν σε σημαντικές επιτυχίες, όπως η **δημιουργία δύο νέων αποικιών στη Βουλγαρία**. Ωστόσο, η εξάπλωση της γρίπης των πτηνών το 2022 προκάλεσε σοβαρή μείωση του πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου σε ολόκληρη την Ευρώπη, διακόπτοντας την αυξητική τάση του πληθυσμού. Παρόλα αυτά, το Πρόγραμμα συνέβαλε καθοριστικά στη σταθεροποίηση του πληθυσμού και στην υποστήριξη της ανάκαμψής του.

Το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE έχει θέσει τις βάσεις για μελλοντικές δράσεις αποκατάστασης της φύσης, με επίκεντρο τον Αργυροπελεκάνο και των βιοτόπων του, προωθώντας παράλληλα την ευαισθητοποίηση, τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων, την εκπαίδευση και τον οικοτουρισμό, **προσφέροντας ελπίδα για την επιστροφή αυτών των μεγάλων πουλιών στα τοπία της Ευρώπης**.

Σχετικά με τον Αργυροπελεκάνο

Με άνοιγμα φτερών που αγγίζει τα τρία μέτρα και βάρος άνω των 10 κιλών, ο Αργυροπελεκάνος είναι ένα από τα πιο εντυπωσιακά αναπαραγόμενα πουλιά στην Ευρώπη. Η εικόνα μιας ομάδας από αυτά τα επιβλητικά ψαροφάγα πουλιά να σηκώνονται στον αέρα αποτελεί συναρπαστικό θέαμα.

Για να αναπαρχθεί, ο Αργυροπελεκάνος χρειάζεται πρόσβαση σε στάσιμα, πλούσια σε ψάρια νερά, αδιατάρακτα από ανθρώπινες δραστηριότητες, με εκτεταμένες περιοχές πλημμυρισμένων και ρηχών υδάτων. Οι πελεκάνοι τρέφονται με ψάρια και κυνηγούν είτε μεμονωμένα είτε ομαδικά, μερικές φορές ακόμη και μαζί με άλλα είδη, όπως οι Κορμοράνοι. Συνήθως επιστρέφουν σε παραδοσιακούς τόπους αναπαραγωγής, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν από μία έως περισσότερες από 250 φωλιές (είναι λιγότερο κοινωνικοί από άλλα είδη πελεκάνων). Οι φωλιές τους αποτελούνται από πρόχειρους σωρούς βλάστησης, επάνω σε νησίδες ή από πυκνές συστάδες βλάστησης. Τα θηλυκά γεννούν από ένα έως τρία αυγά και οι νεοσσοί γεννιούνται γυμνοί, αλλά σύντομα αποκτούν λευκά χνουδωτά φτερά. Οι νεαροί πελεκάνοι αναπτύσσονται με εντυπωσιακή ταχύτητα. Ένας νεοσσός που ζυγίζει μόλις 100 γραμμάρια μόλις γεννιέται, φτάνει τα 500 γραμμάρια μέσα σε μόλις έξι μέρες. Οι νεαροί πελεκάνοι αποκτούν φτερά σε 85 ημέρες περίπου και έπειτα γίνονται πλήρως ανεξάρτητοι.

Ο Αργυροπελεκάνος είναι ένα διεθνούς ενδιαφέροντος προστατευόμενο είδος. Είναι εξαιρετικά ευάλωτος σε όλη τη γεωγραφική του κατανομή και έχει χαρακτηριστεί ως «Σχεδόν Απειλούμενος» στον Κόκκινο Κατάλογο της IUCN. Ο παγκόσμιος πληθυσμός του είδους έχει μειωθεί δραματικά τις τελευταίες δεκαετίες, με κύριες αιτίες την πρόσκρουση σε γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, την απώλεια ενδιαιτημάτων, την όχληση, την καταδίωξη από ψαράδες και την έλλειψη ενημέρωσης των τοπικών κοινοτήτων.

Ο παγκόσμιος πληθυσμός του Αργυροπελεκάνου εκτιμάται σε περίπου 20.000 άτομα, με τον πληθυσμό κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής Μεσογείου – Μαύρης Θάλασσας –στον οποίο εστιάζει το Πρόγραμμα– να αποτελεί σχεδόν το ήμισυ του συνολικού πληθυσμού του είδους (πάνω από 8.000 αναπαραγωγικά ζευγάρια).

Στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ο Αργυροπελεκάνος προστατεύεται πλήρως από τη νομοθεσία, όπως και οι φωλιές του, οι τόποι αναπαραγωγής και οι νεοσσοί του. Έχουν αναπτυχθεί και εφαρμοστεί Εθνικά Σχέδια Δράσης στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία για την ενίσχυση των προσπάθειών διατήρησής του. Και στις τρεις χώρες, οι περιοχές αναπαραγωγής και κουνιάσματος και οι πιο κρίσιμοι βιότοποι τροφοληψίας, έχουν χαρακτηριστεί ως Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά (ΣΠΠ) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Επιπλέον, στην Ουκρανία το είδος είναι καταγεγραμμένο στον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ζών της χώρας, που εγγυάται τη νομική του προστασία.

Γιατί στηρίζουμε την επιστροφή του Αργυροπελεκάνου;

*Ο Αργυροπελεκάνος είναι πρεσβευτής ενός πλούσιου και
διασυνδεδεμένου συστήματος υγροτόπων στην Ευρώπη.*

Η υποστήριξη της επιστροφής του Αργυροπελεκάνου, ενός εμβληματικού είδους – δείκτη ενός υγιούς οικοσυστήματος, μπορεί έμμεσα να συμβάλει στην αποκατάσταση εκτεταμένων υγροτοπικών περιοχών, λιμνών και βαλτωδών βιοτόπων, ωφελώντας πλήθος άλλων ειδών. **Ο πληθυσμός του Αργυροπελεκάνου συνεχίζει να δείχνει σημάδια ανάκαμψης στην περιοχή της νοτιοανατολικής Ευρώπης, συμπεριλαμβανομένου του Δέλτα του Δούναβη.** Ωστόσο, οι πληθυσμοί του παραμένουν κατακερματισμένοι, γεγονός που απειλεί τη μακροπρόθεσμη σταθερότητά τους.

Η αναζήτηση νέων τρόπων ενίσχυσης των πληθυσμών του Αργυροπελεκάνου μπορεί να αναζωογονήσει τα οικοσυστήματα και να αναδείξει την ανάγκη για μεγαλύτερη προστασία των ενδιαιτημάτων και την αξία της φυσικής αποκατάστασης των υγροτόπων. Μπορεί επίσης να τονίσει την αναγκαιότητα υγιών πληθυσμών ψαριών, οδηγώντας στην αποκατάσταση και επαναφορά των ποταμών στη φυσική τους κατάσταση. Ο Αργυροπελεκάνος μπορεί να συμβάλει σε όλα αυτά, αναλαμβάνοντας παράλληλα πρεσβευτικό ρόλο στην προώθηση της ανάγκης για καλά συνδεδεμένους, αποκαταστημένους υγροτόπους σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Επιπλέον, ο Αργυροπελεκάνος, **ως εμβληματικό είδος**, είναι σημαντικός για τον οικοτουρισμό, προσελκύοντας παρατηρητές πουλιών, φωτογράφους και φυσιολάτρες. Με το εντυπωσιακό άνοιγμα φτερών του, τα εντυπωσιακά αναπαραγωγικά του χρώματα και πτέρωμα και τις κομψές κινήσεις του, αποτελεί ένα εκπληκτικό θέαμα στους υγρότοπους.

Υποστηρίζοντας τον βιώσιμο οικοτουρισμό, η παρουσία των Αργυροπελεκάνων συμβάλλει στη δημιουργία εισοδήματος για τις τοπικές κοινότητες, ενώ ταυτόχρονα ενισχύει την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την ανάγκη για δράσεις διατήρησης. Η προστασία αυτών των πουλιών και των βιότοπων τους, διασφαλίζει ότι οι μελλοντικές γενιές θα μπορούν να τα θαυμάζουν στο φυσικό τους περιβάλλον, ενισχύοντας τη σύνδεση μεταξύ της διατήρησης της βιοποικιλότητας και της οικονομικής βιωσιμότητας.

Η πρωτοβουλία σε αριθμούς

12 πλατφόρμες
φωλοεποίησης
κατασκευάστηκαν
και επισκευάστηκαν,
επεκτείνοντας την περιοχή
αναπαραγωγής του είδους.

300 πελεκάνοι
δακτυλιώθηκαν και
24 πελεκάνοι σημάνθηκαν με
δορυφορικό πομπό σε Ελλάδα,
Βουλγαρία και Ρουμανία.

59 υλικά ενημέρωσης –
προώθησης
δημιουργήθηκαν και χιλιάδες
αντίτυπα διανεμήθηκαν.

10+ σεμινάρια και
εργαστήρια
ενίσχυσαν τις δεξιότητες
των εμπλεκόμενων στη
διατήρησή.

10+ χλμ. γραμμών μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος
έγιναν ασφαλέστερες με ειδικούς σημαντήρες
για τα πουλιά.

2 νέες αποικίες
ιδρύθηκαν με
100+ φωλιές
το 2025.

5 επαγγελματικές
φωτογραφικές αποστολές και
100+ αποστολές των εταίρων
παρήγαγαν 2.000+ φωτογραφίες.

50+ επισκέψεις σε σχολεία και εκπαιδευτικές
εκδηλώσεις διοργανώθηκαν, με δύο
εκπαιδευτικά προγράμματα να υλοποιούνται σε **26 σχολεία**,
καλλιεργώντας ευαισθητοποίηση και εκτίμηση στη νέα γενιά.

3 Ολυμπιάδες
και
1 εκπαιδευτική
κατασκήνωση
διοργανώθηκαν.

121 άρθρα δημοσιεύθηκαν
στον ιστότοπο της πρωτοβουλίας,
προσελκύοντας 120.000 μοναδικές
προβολές.

9 ταυτόχρονες
καταμετρήσεις
πελεκάνων
στα Βαλκάνια κάθε
χειμώνα και άνοιξη.

4 επαγγελματικές αποστολές
βίντεοσκοπήσης και
πολλές λήψεις πεδίου,
με αποτέλεσμα 4 βίντεο και
75+ βίντεο κλιπ.

7 προγράμματα περιπολιών με 1.000+
περιπολίες για την προστασία των
αποικιών.

10 τουριστικές
συμφωνίες,
3 προγράμματα
ορνιθοτουρισμού και
3 οικοτουριστικές περιοχές
προωθήθηκαν.

3 φεστιβάλ και
2 εκθέσεις
ενθάρρυναν
την εμπλοκή
των τοπικών
κοινοτήτων.

27 περιοχές Natura 2000
σε Ρουμανία, Βουλγαρία,
Ελλάδα και 2 περιοχές στην Ουκρανία
συμμετείχαν σε δράσεις που
πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της
πρωτοβουλίας.

7 θελοντικές
κατασκηνώσεις
βελτίωσαν
τις φωλιές και τα
ενδιαίτημα του είδους.

12 ενημερωτικές πινακίδες
εγκαταστάθηκαν για την
ενημέρωση – ευαισθητοποίηση
και την υποστήριξη του
οικοτουρισμού.

2 δημοσιογραφικά
ταξίδια
διοργανώθηκαν
και διευκολύνθηκαν
πολυάριθμες επισκέψεις
μέσων ενημέρωσης από
τους συνεργάτες της
πρωτοβουλίας.

2.108 αναρτήσεις
δημοσιεύθηκαν στα Μέσα
Κοινωνικής Δικτύωσης,
με απήχηση σε πάνω από
730.000 άτομα.

1.700 δημοσιεύσεις και αναρτήσεις
παράχθηκαν, προσεγγίζοντας 10+ εκατομμύρια άτομα
μέσω ΜΜΕ και των μέσων επικοινωνίας των εταίρων.

Γεωγραφικό Πεδίο Εφαρμογής

Το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE υλοποιήθηκε σε 27 περιοχές Natura 2000 στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα και την Ουκρανία, καλύπτοντας ποικίλα ενδιαιτήματα όπως λίμνες, νησίδες, λιμνοθάλασσες και θαλάσσιες περιοχές.

ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα φιλοξενεί περίπου το 1/3 του παγκόσμιου πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου. Υπάρχουν έξι αναπαραγωγικές αποικίες, συμπεριλαμβανομένης αυτής στη λίμνη Μικρή Πρέσπα – τη μεγαλύτερη στον κόσμο με **1.200 αναπαραγωγικά ζευγάρια, μέχρι την έξαρση της γρίπης των πτηνών το 2022.**

Οι δράσεις του Προγράμματος επικεντρώνονταν στον Αμβρακικό Κόλπο και τους υγροτόπους του Μεσολογίου, όπου οι αποικίες έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Στη Βουλγαρία, ο πληθυσμός του Αργυροπελεκάνου που αναπαράγεται, μεταναστεύει και διαχειμάζει εκτιμήθηκε σε **70–120 ζευγάρια** στην αρχή του Προγράμματος. Το είδος αναπαράγεται στη λίμνη Srebarna, ενώ έχει ήδη σχηματίσει αποικίες σε τεχνητές πλατφόρμες φωλεοποίησης στο έλος Peschina, στο Εθνικό Πάρκο Persina. Το Πρόγραμμα κάλυψε 10 βασικές περιοχές, όπως το σύμπλεγμα νησιών Belene, το σύμπλεγμα Straldza και τη λίμνη Atanasovsko.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Η Ρουμανία φιλοξενεί **300–350 αναπαραγωγικά ζευγάρια**, κυρίως στο Δέλτα του Δούναβη, με 15 περιοχές στο Πρόγραμμα, συμπεριλαμβανομένου του συμπλέγματος λιμνοθαλασσών Razim-Sinoe, των νησίδων του Δούναβη και της λίμνης Tasaul. Το είδος είναι επιδημητικό, ενώ μέρος του πληθυσμού του είναι μερικώς μεταναστευτικό, με τα μη αναπαραγωγικά άτομα να διασπείρονται κατά μήκος του Κάτω Δούναβη.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Στο Ουκρανικό Δέλτα του Δούναβη διαχειμάζουν έως **και 150 πελεκάνοι**, ενώ ο Αργυροπελεκάνος είχε καταγραφεί να φωλιάζει στην περιοχή πριν από έξι χρόνια. Οι δράσεις του Προγράμματος επικεντρώθηκαν στη λίμνη Kartal και στο Απόθεμα Βιόσφαιρας του Δούναβη, όπου τα πουλιά αναπαύονται και αναζητούν τροφή.

Δραστηριότητες και Επιτεύγματα

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Παρά τις συνεχείς προσπάθειες διατήρησης, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στη γνώση μας σχετικά με τον Αργυροπελεκάνο, επηρεάζοντας τη μακροπρόθεσμη προστασία του. Για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος, **οι ερευνητές μελέτησαν την κατάσταση του πληθυσμού του είδους, τις μετακινήσεις του, τα πρότυπα διασποράς, τις απειλές και τις βασικές περιοχές κατά μήκος της μεταναστευτικής του διαδρομής, χρησιμοποιώντας δορυφορική τηλεμετρία, δακτυλιώσεις και ταυτόχρονες απογραφές για τη συλλογή δεδομένων.**

Δεδομένου ότι τα πουλιά δεν γνωρίζουν σύνορα, **αναπτύχθηκε μια ενιαία προσέγγιση παρακολούθησης σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.** Τα τυποποιημένα πρωτόκολλα διασφάλισαν τη συνοχή στη συλλογή δεδομένων, ενώ δημιουργήθηκε μια βάση δεδομένων GIS για την κεντρική καταγραφή και ανάλυση των ευρημάτων.

Για να αποτυπωθεί με ακρίβεια ο πληθυσμός και η χρήση των ενδιαιτημάτων, πραγματοποιήθηκαν ταυτόχρονες καταμετρήσεις ετησίως σε όλη τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Ειδικοί και εθελοντές παρακολούθησαν εκατοντάδες υγρότοπους, προσφέροντας πολύτιμες πληροφορίες για την

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ:

2021	1099
2022	807
2023	899
2024	976

κατανομή του είδους. Οι χειμερινές απογραφές (Δεκέμβριος) συνέβαλαν στην αξιολόγηση της αναπαραγωγικής επιτυχίας, ενώ οι ανοιξιότικες απογραφές (Μάιος-Ιούνιος) εκτίμησαν το μέγεθος του πληθυσμού και την κατανομή του Αργυροπελεκάνου αλλά και του Ροδοπελεκάνου.

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, **καταγράφηκε σημαντική μείωση του πληθυσμού εξαιτίας της έξαρσης της γρίπης των πτηνών**. Ωστόσο, οι πρόσφατες καταγραφές δείχνουν σημάδια σταθεροποίησης του πληθυσμού, τονίζοντας τη σημασία της συνεχής έρευνας και των δράσεων προστασίας για τη διασφάλιση του μέλλοντος του είδους.

ΕΞΑΡΣΗ ΤΗΣ ΓΡΙΠΗΣ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Στις αρχές του 2022, μια σοβαρή έξαρση της γρίπης των πτηνών έπληξε τους πληθυσμούς των Αργυροπελεκάνων σε ολόκληρα τα Βαλκάνια.

Στην Ελλάδα, πάνω από **2.200 πελεκάνοι** έχασαν τη ζωή τους, που αντιστοιχούν σχεδόν στο 40% του εθνικού πληθυσμού.

Η **Ρουμανία** ανέφερε απώλεια περίπου **158 ενήλικων πελεκάνων**, που αντιστοιχεί περίπου στο 20% των αναπαραγωγικών τους ατόμων.

Συνολικά, η επιδημία προκάλεσε την απώλεια **σχεδόν του 10% του παγκόσμιου πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου**.

Οι προσπάθειες για να μετριαστεί η έξαρση της γρίπης περιλάμβαναν την περισυλλογή των νεκρών ατόμων και την εφαρμογή μέτρων καραντίνας για να αποτραπεί η περαιτέρω διάδοσή της. Το γεγονός

αυτό επισημαίνει το πόσο ευάλωτο είναι το είδος και αναδεικνύει τη σημασία των συνεχών προσπαθειών διατήρησής του. Οι συνεχείς προσπάθειες μέσω του Προγράμματος Pelican Way of LIFE βοήθησαν στη σταθεροποίηση του πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου στη νοτιοανατολική Ευρώπη, ο οποίος άρχισε να παρουσιάζει σημάδια ανάκαμψης μετά την επιδημία.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΕ ΠΟΜΠΟΥΣ ΚΑΙ ΔΑΚΤΥΛΙΩΣΕΙΣ

Για να κατανοήσουν καλύτερα την οικολογία, τις μετακινήσεις και τη συμπεριφορά των Αργυροπελεκάνων, **οι επιστήμονες χρησιμοποίησαν δαχτυλίδια και δορυφορικούς πομπούς για να παρακολουθήσουν μεμονωμένα άτομα καθ' όλο το εύρος εξάπλωσής τους.** Μελλοντικά, αυτό θα ενισχύσει τον σχεδιασμό των μέτρων διατήρησης, εξασφαλίζοντας ένα ασφαλέστερο μέλλον γι' αυτά τα επιβλητικά πουλιά.

Κατά τη διάρκεια επιτυχημένων αποστολών σήμανσης στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, **πάνω από 300 νεοσσοί δακτυλιώθηκαν.** Σε κάθε άτομο τοποθετήθηκε ένα δαχτυλίδι με έναν μοναδικό αριθμό ταυτότητας, επιτρέποντας στους επιστήμονες να εντοπίσουν τον τόπο γέννησής του και να παρακολουθήσουν τις μετακινήσεις του.

Για να συγκεντρωθούν πιο λεπτομερή, σε πραγματικό χρόνο δεδομένα, **δορυφορικοί πομποί τοποθετήθηκαν σε 24 Αργυροπελεκάνους** σε Βουλγαρία, Ελλάδα, Ρουμανία και Αλβανία, καθώς και σε αρκετούς Ροδοπελεκάνους. Οι πομποί αυτοί προσέφεραν ανεκτίμητες πληροφορίες σχετικά με τη διατροφή, την αναπαραγωγή και τη χρήση ενδιαίτημάτων, αποκαλύπτοντας ότι οι Αργυροπελεκάνοι διανύουν συνήθως μικρότερες αποστάσεις, ενώ οι Ροδοπελεκάνοι ταξιδεύουν πολύ πιο μακριά.

Ένας Ροδοπελεκάνος, στον οποίο τοποθετήθηκε πομπός στη Βουλγαρία, ταξίδεψε σχεδόν 56.000 χιλιόμετρα σε τρία χρόνια, διασχίζοντας 14 χώρες – από την Ουκρανία μέχρι το Σουδάν – με ρεκόρ απόστασης 361 χιλιομέτρων σε μια ημέρα και μέγιστο υψόμετρο άνω των δύο χιλιομέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

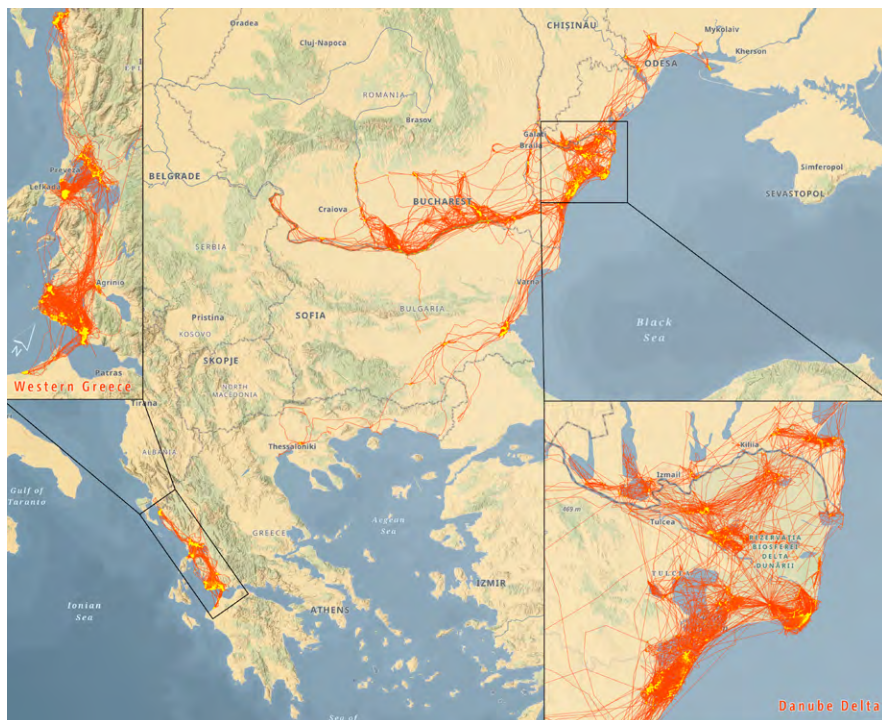

Δυστυχώς, δεν επιβίωσαν όλα τα πουλιά με πομπό, αλλά τα δεδομένα παρακολούθησης βοήθησαν στον εντοπισμό των βασικών απειλών και των αιτιών θνησιμότητας, καθοδηγώντας τις προσπάθειες διατήρησης για την προστασία του είδους.

Για την εμπλοκή του κοινού, **δημιουργήθηκε ένας ειδικός ιστότοπος, όπου μπορούσε κανείς να παρακολουθεί τις μετακινήσεις των Αργυροπελεκάνων με πομπό σε σχεδόν πραγματικό χρόνο:**

life-pelicans.com/track-the-dalmatian-pelicans

ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΕΛΕΚΑΝΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΡΟΣΚΡΟΥΣΗΣ

Οι εναέριες γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν σοβαρή απειλή για τα πουλιά -ειδικά για είδη με περιορισμένη ικανότητα ελιγμών όπως ο Αργυροπελεκάνος- εξαιτίας προσκρούσεων και ηλεκτροπληξίας. Οι πελεκάνοι συχνά εστιάζουν στο νερό κατά τη διάρκεια της πτήσης, και γι' αυτό τους είναι δύσκολο να εντοπίσουν τα καλώδια, ιδιαίτερα σε συνθήκες χαμηλής ορατότητας. Οι προσκρούσεις και οι ηλεκτροπληξίες οδηγούν στην απώλεια άνω του 4% του συνολικού πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου στη νοτιοανατολική Ευρώπη.

Για να αντιμετωπιστεί η απειλή αυτή, το **Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE συνεργάστηκε με εταιρείες κοινής ωφέλειας στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Ελλάδα για να καταστήσει πιο ασφαλείς για τα πουλιά πάνω από 10 χιλιόμετρα γραμμών ηλεκτρικού ρεύματος σε κρίσιμες περιοχές** –συμπεριλαμβανομένων των Υγροτόπων του Burgas, του Δέλτα του Δούναβη και του Μεσολογγίου. Οι σημαντικές, οι οποίοι καθιστούν τις γραμμές πιο ορατές, αποτελούν μια αποτελεσματική λύση, μειώνοντας τις προσκρούσεις μέχρι και 94%. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν τη μόνωση καλωδίων, την περιστροφή των γραμμών μεταφοράς για να είναι πιο ορατές και την υπογειοποίηση των τμημάτων τους σε περιοχές υψηλού κινδύνου.

Σε αυτές τις χώρες διεξήχθη μελέτη για να αξιολογηθεί η επίδραση των δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας τάσης 20 kV και 110 kV στους Αργυροπελεκάνους και σε άλλα πουλιά. Η μελέτη εντόπισε τις πιο επικίνδυνες γραμμές και προτεραιοποίησε τις περιοχές για την τοποθέτηση σημαντήρων και την εφαρμογή άλλων προστατευτικών μέτρων.

Στη Ρουμανία, η μελέτη εντόπισε 4 χλμ. επικίνδυνων εναέριων καλωδίων, με 400 σημαντήρες να τοποθετούνται στη λωρνησίδα μεταξύ Chituc και της λίμνης Iezer Călărași. Στη Βουλγαρία, εντοπίστηκαν 49 χλμ. επικίνδυνων γραμμών μεταφοράς ρεύματος. Αναπτύχθηκε μια καινοτόμος μέθοδος τοποθέτησης σημαντήρων με τη βοήθεια drones, επιτρέποντας την εγκατάστασή τους πάνω από υδάτινες και απομακρυσμένες περιοχές. Αυτή η μέθοδος δοκιμάστηκε πιλοτικά κοντά στο Burgas, σε συνεργασία με το Πρόγραμμα LIFE Safe Grid for Burgas, το οποίο θα συνεχίσει τις δράσεις στην περιοχή. Στην Ελλάδα, εντοπίστηκαν 7,4 χλμ. επικίνδυνων καλωδίων. Ορισμένα τμήματα υψηλού κινδύνου που εντοπίστηκαν, υπογειοποιήθηκαν από τον ΔΕΔΔΗΕ, ο οποίος έχει επίσης εγκαταστήσει ειδικά μονωμένα καλώδια σε άλλα τμήματα του δικτύου.

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΚΟΥΡΝΙΑΣΜΑΤΟΣ

Για τη βελτίωση των συνθηκών αναπαραγωγής και κουρνιάσματος των Αργυροπελεκάνων, κατασκευάστηκαν τεχνητές πλατφόρμες φωλεοποίησης σε σημαντικές περιοχές για το είδος στη Βουλγαρία και την Ουκρανία. Πολλές από αυτές εξοπλίστηκαν με ομοιώματα πελεκάνων, ώστε να προσελκύσουν πραγματικά πουλιά. Κάθε χρόνο, εταίροι και εθελοντές συντηρούν τις πλατφόρμες, καλύπτοντάς τες με φρέσκια βλάστηση ώστε να είναι πιο ελκυστικές κατά την αναπαραγωγική περίοδο.

Νέες ή ανακαινισμένες πλατφόρμες δημιουργήθηκαν στις ακόλουθες τοποθεσίες:

Βουλγαρία: Προστατευόμενη περιοχή Kalimok-Brushlen (δύο πλατφόρμες), νήσος Persin (δύο πλατφόρμες), σύμπλεγμα Mandra-Poda (τρεις πλατφόρμες).

Ουκρανία: Εξωτερική Kiliya Δέλτα του Δούναβη (δύο πλατφόρμες), μία από τις λίμνες του Δούναβη (μία πλατφόρμα), νήσος Ermakiv (δύο πλατφόρμες).

Οι πλατφόρμες αυτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για τη διατήρηση των Αργυροπελεκάνων, καθώς παρέχουν ασφαλείς θέσεις φωλιάσματος σε περιοχές όπου οι φυσικοί βιότοποι απειλούνται. Περίπου το 80% των Ευρωπαϊκών υγροτόπων έχουν χαθεί κατά τον τελευταίο αιώνα, ενώ οι εναπομείναντες είναι σε μεγάλο βαθμό υποβαθμισμένοι εξαιτίας ανθρωπογενών πιέσεων και εξαιρετικά ευάλωτοι

στην κλιματική αλλαγή. Οι τεχνητές πλατφόρμες μιμούνται τις φυσικές νησίδες, προστατεύοντας τα πουλιά από αρπακτικά και όχληση. Έχουν ήδη αποδειχθεί ιδιαίτερα αποτελεσματικές σε διάφορες χώρες, λειτουργώντας ως προσωρινή λύση, ενώ παράλληλα προχωρούν και μεγάλης κλίμακας έργα αποκατάστασης των υγροτόπων. Στην Ουκρανία, τέτοιες δράσεις αποκατάστασης βρίσκονται ήδη σε εξέλιξη, συμπεριλαμβανομένης της αποκατάστασης των λιμνών του Δούναβη και άλλων πλημμυρικών περιοχών.

Στη Βουλγαρία, όλες οι πλατφόρμες χρησιμοποιήθηκαν με επιτυχία για την αναπαραγωγή των πελεκάνων, οδηγώντας στη δημιουργία δύο νέων αποικιών. Στο Ουκρανικό Δέλτα του Δούναβη, όπου η αναπαραγωγή των πελεκάνων δεν είχε καταγραφεί εδώ και περίπου έξι χρόνια, κάποιες πλατφόρμες χρησιμοποιήθηκαν ως χώροι κουρνιάσματος, γεγονός που μπορεί να αποτελεί το πρώτο βήμα προς τη μελλοντική χρήση τους για αναπαραγωγή. Ωστόσο, οι στρατιωτικές δραστηριότητες και οι περιορισμοί εξαιτίας του πολέμου πιθανώς διατάραξαν την αναπαραγωγική διαδικασία και εμπόδισαν την παρακολούθηση ορισμένων πλατφορμών.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ: ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΑΠΟΙΚΙΕΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE σημείωσε μία μεγάλη επιτυχία διατήρησης στη Βουλγαρία, με τον σχηματισμό δύο νέων αποικιών Αργυροπελεκάνου στην προστατευόμενη περιοχή Kalimok-Brushlen και στο σύμπλεγμα Mandra-Poda.

Στο Kalimok-Brushlen, μια υπερυψωμένη ξύλινη πλατφόρμα κατασκευάστηκε τον Δεκέμβριο του 2020. Ακολούθησε η κατασκευή μίας ακόμα πλατφόρμας στην ίδια περιοχή. Η πρώτη αναπαραγωγική επιτυχία σημειώθηκε τον Απρίλιο του 2021, με τρία ζευγάρια, τα οποία ανέθρεψαν τέσσερις νεοσσούς. Από τότε, η αποικία αναπτύχθηκε ραγδαία. Το 2024, είχαμε ρεκόρ αναπαραγωγής, με 92 ζευγάρια, τα οποία ανέθρεψαν 120 νεοσσούς στις

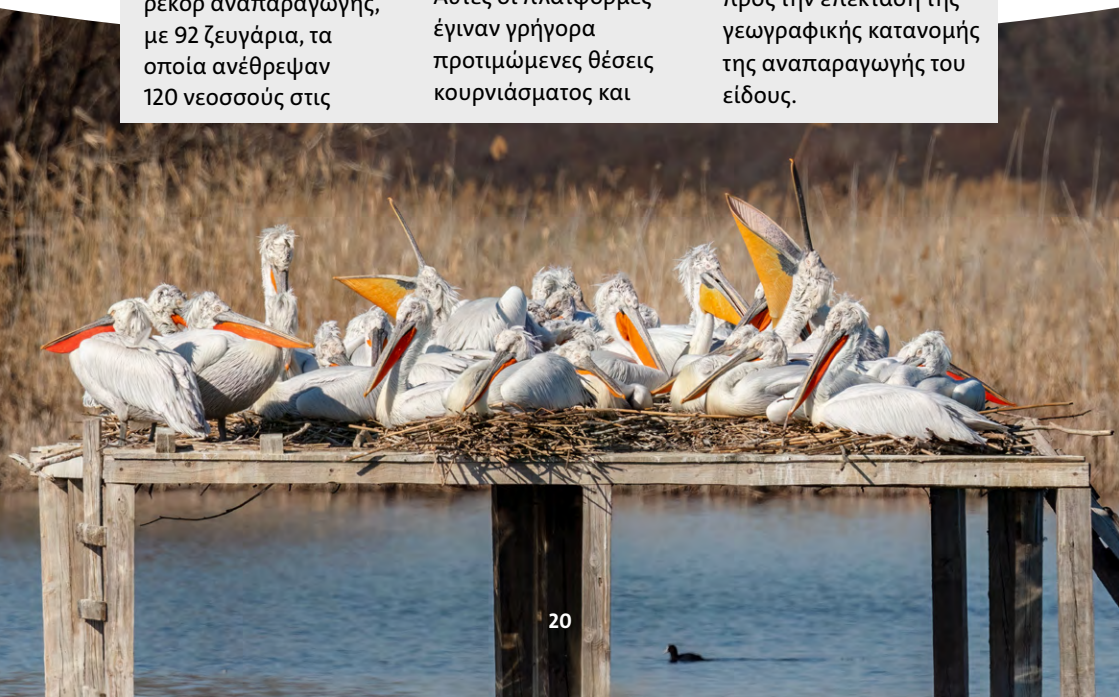
πλατφόρμες και σε πεσμένα δέντρα γύρω από αυτές, ενισχύοντας σημαντικά την παρουσία του είδους στην περιοχή.

Η δεύτερη νέα αποικία σχηματίστηκε στο σύμπλεγμα Mandra-Poda, όπου στα τέλη του 2021 κατασκευάστηκαν δύο πλωτές πλατφόρμες στις δεξαμενές οξείδωσης της Lukoil Neftochim Burgas. Αυτές οι πλατφόρμες έγιναν γρήγορα προτιμώμενες θέσεις κουρνιάσματος και

φωλιάσματος για τους πελεκάνους και άλλα υδρόβια πουλιά, χάρη στην ελάχιστη ανθρώπινη όχληση.

Τον Αύγουστο του 2024, προστέθηκε μία επιπλέον ξύλινη πλατφόρμα, ενισχύοντας περαιτέρω τις διαθέσιμες θέσεις φωλιάσματος. Μέχρι τις αρχές του 2025, η νέα αποικία είχε 23 φωλιές, με περισσότερα ζευγάρια να αναμένονται μελλοντικά.

Αυτές οι εντυπωσιακές επιτυχίες αποτελούν ένα σημαντικό βήμα προς την επέκταση της γεωγραφικής κατανομής της αναπαραγωγής του είδους.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΕΡΙΠΟΛΙΩΝ

Για τη μείωση της εκδίωξης και της όχλησης των Αργυροπελεκάνων, **δημιουργήθηκαν νέα συστήματα περιπολιών σε επτά (7) σημαντικές για το είδος περιοχές στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Ελλάδα, σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές και κυνηγετικούς συλλόγους.** Αυτές οι προσπάθειες συνέβαλαν στην παρακολούθηση των αναπαραγωγικών αποικιών, την αποφυγή όχλησης και την ενίσχυση της προστασίας.

Στη Ρουμανία (λίμνη Ταζαυλ), οι περιπολίες πραγματοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με αυξημένη ένταση κατά την αναπαραγωγική περίοδο. Οι περιπολίες πραγματοποιούνταν αρκετές φορές την εβδομάδα, χρησιμοποιώντας τηλεσκόπια παρατήρησης από σημεία με καλή ορατότητα κατά μήκος της ακτής για την παρακολούθηση των αποικιών.

Στην Ελλάδα (υγρά τοπία Μεσολογίου – Αιτωλικού και Αμβρακικός Κόλπος), σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε νέο πρόγραμμα περιπολιών, με 435 περιπολίες κατά τη διάρκεια τεσσάρων αναπαραγωγικών περιόδων.

Στη Βουλγαρία, ξεκίνησαν αρκετές πρωτοβουλίες:

Το Εθνικό Πάρκο Persina εισήγαγε ένα νέο σύστημα περιπολιών, παρακολουθώντας τα επίπεδα όχλησης κατά μήκος του ποταμού Δούναβη κοντά στο πάρκο. Αυτή η προσπάθεια ενισχύθηκε αργότερα με ένα αναβαθμισμένο σύστημα βιντεοπαρακολούθησης στο νησί Persin.

Πραγματοποιήθηκε περιπολία με σκάφος γύρω από το **σύμπλεγμα νησιών Νικορολ και το σύμπλεγμα νησιών Belene**, με στόχο την εκτίμηση των πληθυσμών των πελεκάνων και των επιπέδων όχλησης.

Ξεχωριστά προγράμματα περιπολιών εφαρμόστηκαν στις **περιοχές Studen Kladenetz, Oncharitza και Rozon Kladenec**, με έμφαση στις περιπολίες κατά τη διάρκεια του φθινοπώρου και του χειμώνα.

Αυτές οι περιπολίες, οι οποίες περιλάμβαναν **πάνω από 1.000 επισκέψεις συνολικά**, διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην προστασία των πελεκάνων, στη μείωση των απειλών και στη διασφάλιση ασφαλέστερων συνθηκών αναπαραγωγής στην περιοχή κατανομής τους.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Η παρακολούθηση βασικών δεικτών είναι κρίσιμη για την αξιολόγηση της επιτυχίας των προσπάθειών διατήρησης. Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος, ομάδες σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες πραγματοποίησαν συνεχή παρακολούθηση για την καταγραφή της προόδου και την αναγνώριση των προκλήσεων.

Οι δείκτες αυτοί περιλάμβαναν τα επίπεδα όχλησης, την εκδίωξη, την παράνομη αλιεία, την αποδοτικότητα των περιπολιών, καθώς και την κατάσταση των θέσεων κουρνιάσματος και φωλιάσματος. Επιπλέον, παρακολουθήθηκε στενά ο αριθμός των αναπαραγωγικών ζευγαριών, οι πληθυσμοί των πελεκάνων εκτός της αναπαραγωγικής περιόδου και η αποτελεσματικότητα των σημαντήρων που τοποθετήθηκαν στις γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Οι προσπάθειες παρακολούθησης συνοψίστηκαν σε διάφορες αναφορές, που είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο του Προγράμματος. Επιπλέον, με την ολοκλήρωση του Προγράμματος, αξιολογήθηκε ο κοινωνικοοικονομικός του αντίκτυπος και η επιρροή του στις υπηρεσίες που βασίζονται στη φύση. Αυτή η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από ενδιαφερόμενους φορείς σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για τον ευρύτερο αντίκτυπο του Προγράμματος.

Για την αξιολόγηση των επιπέδων συνύπαρξης ανθρώπου και άγριας ζωής, πραγματοποιήθηκαν έρευνες μεταξύ αλιέων και ιδιοκτητών ιχθυοτροφείων. Αυτές αποκάλυψαν μια θετική μεταστροφή στη στάση τους απέναντι στους Αργυροπελεκάνους, ιδιαίτερα καθώς τα οφέλη του οικοτουρισμού – ορνιθοτουρισμού έγιναν ευρύτερα αναγνωρίσιμα.

ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΠΕΛΕΚΑΝΩΝ

Η συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων και του ευρύ κοινού αποτέλεσε τον πυρήνα του Προγράμματος Pelican Way of LIFE, προάγοντας μια κοινή δέσμευση για τη διατήρηση του Αργυροπελεκάνου σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι δράσεις του Προγράμματος προσέλκυσαν ανθρώπους όλων των ηλικιών μέσω διαδραστικών εργαστηρίων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων που κινητοποιούν εθελοντές, δημιουργώντας μια ευρύτερη κατανόηση της σημασίας της προστασίας του είδους.

Για την ενίσχυση της συνύπαρξης ανθρώπου και άγριας ζωής, οι τοπικές κοινότητες συμμετείχαν ενεργά σε εκδηλώσεις που αποσκοπούσαν στην αλλαγή των αντιλήψεων για τους πελεκάνους, οι οποίοι συχνά αντιμετωπίζονται ανταγωνιστικά από τους ψαράδες. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα ήταν το **Φεστιβάλ του Αργυροπελεκάνου στη Βουλγαρία**, το οποίο πραγματοποιήθηκε τρεις φορές. Αυτή η εκδήλωση συνδύασε παιχνίδια, εργαστήρια, διαλέξεις και προβολές ταινιών για την ευαισθητοποίηση και την προώθηση της επιστροφής των πελεκάνων, ως αναπααραγωγικού είδους, στο Εθνικό Πάρκο Persina. Επιπλέον, δημιουργήθηκε ένα **τριδιάστατο μοντέλο αποικίας Αργυροπελεκάνων** για το **Κέντρο Επισκεπτών** του πάρκου, ενισχύοντας τις εκπαιδευτικές προσπάθειες.

Για την καταγραφή των δράσεων του Προγράμματος και της άγριας ζωής, πραγματοποιήθηκαν **εννέα επαγγελματικές φωτογραφικές αποστολές και βιντεοσκοπήσεις** στις χώρες που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα, μαζί με περισσότερες από εκατό λήψεις που οργανώθηκαν από συνεργαζόμενους φορείς. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία 50+ βίντεο κλιπ και τσεσάρων βίντεο, συμπεριλαμβανομένης

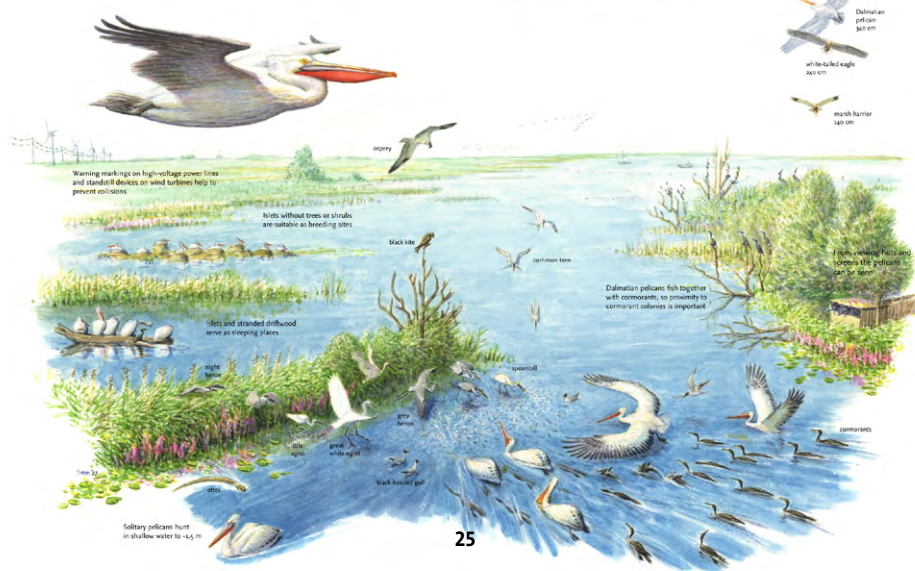
μιας υψηλής ποιότητας προωθητικής ταινίας που αναδεικνύει τις προσπάθειες διατήρησης και προωθεί τον Αργυροπελεκάνο.

Η απήχηση του Προγράμματος ενισχύθηκε περαιτέρω μέσω **νημερωτικών πινακίδων, εκθέσεων, πολυάριθμων υλικών ενημέρωσης και προώθησης, καθώς και μέσω δικτύωσης με ενδιαφερόμενους φορείς και άλλες πρωτοβουλίες.** Η ενεργή συμμετοχή σε πολλές δημόσιες εκδηλώσεις, όπως το Φεστιβάλ Παρατήρησης Πουλίων Global Birdfair στην Αγγλία, σε συνδυασμό με την ισχυρή παρουσία στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Facebook, Instagram) και στον ιστότοπο του Προγράμματος, αύξησε την απήχηση. Δημοσιογραφικές εκδρομές στη Ρουμανία και η ενεργή συνεργασία με τα ΜΜΕ, σε συνδυασμό με την κάλυψη των δραστηριοτήτων από όλους τους εταίρους του Προγράμματος στα διαδικτυακά τους κανάλια, οδήγησαν σε περισσότερες από 1.700 δημοσιεύσεις και αναρτήσεις. Αυτές προσέγγισαν πάνω από 10 εκατομμύρια ανθρώπους, εμπνέοντας ευρύτερη δημόσια υποστήριξη για τη διατήρηση των πελεκάνων.

The Dalmatian pelican

a flagship species of open water and marsh

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE ανέπτυξε και **υλοποίησε εκπαιδευτικά προγράμματα για τον Αργυροπελεκάνο σε 26 σχολεία βασικών τοπικών κοινοτήτων στην Ελλάδα, την Ουκρανία, τη Ρουμανία και τη Μολδαβία.**

Στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις σε **περισσότερα από 50 δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και πανεπιστήμια** για εκπαιδευτικές διαλέξεις, ενισχύοντας την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και την κατανόηση της σημασίας διατήρησης των πελεκάνων και των οφελών για τις τοπικές κοινότητες.

Παράχθηκε εκπαιδευτικό υλικό για παιδιά, όπως αυτοκόλλητα, επιτραπέζια παιχνίδια, παζλ, μάσκες πελεκάνου, αφίσες, φυλλάδια και άλλα, με στόχο την υποστήριξη των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, αλλά και **εκπαιδευτικό πρόγραμμα για εφαρμογή από τους εκπαιδευτικούς (Ελλάδα).**

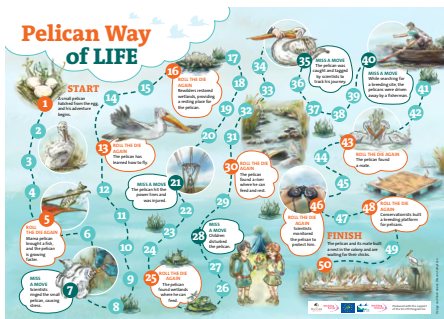
Αυτές οι εκπαιδευτικές προσπάθειες κορυφώθηκαν στην **Εκπαιδευτική Κατασκήνωση για τον Πελεκάνο** που πραγματοποιήθηκε στο Δέλτα του Δούναβη, συγκεντρώνοντας πάνω από 50 συμμετέχοντες από όλες τις χώρες που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα. Παιδιά

ηλικίας 12 έως 18 ετών, συνοδευόμενα από εκπαιδευτικούς, συμμετείχαν σε διαδραστικές διαλέξεις, εκδρομές παρατήρησης άγριας ζωής και πρακτικές ασκήσεις. Οι συμμετέχοντες εργάστηκαν σε ομάδες για να ερευνήσουν τις απειλές και τις ευκαιρίες για την προστασία των πελεκάνων, ενώ οι εκπαιδευτικοί απέκτησαν δεξιότητες και έμπνευση για μελλοντικές δραστηριότητες.

Στη Βουλγαρία, η Εθνική Ορνιθολογική Ολυμπιάδα πραγματοποιήθηκε από το 2021 έως το 2023, συγκεντρώνοντας κορυφαίους μαθητές από την πέμπτη ως την όγδοη τάξη από όλη τη χώρα, προωθώντας περαιτέρω την περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη συμμετοχή.

Επιπλέον, το Πρόγραμμα επεκτάθηκε στην Αλβανία και τη Βόρεια Μακεδονία, ενισχύοντας τις ικανότητες των υπευθύνων διατήρησης μέσω σεμιναρίων και εργαστηρίων για βασικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτές οι προσπάθειες στόχευαν στην οικοδόμηση περιφερειακής υποστήριξης για μελλοντικές πρωτοβουλίες διατήρησης, διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη επιτυχία στην προστασία των Αργυροπελεκάνων και των ενδιαιτημάτων τους.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ

Το Πρόγραμμα Pelican Way of Life κινητοποίησε πάνω από 370 εθελοντές σε πολλές κατασκήνωσεις διατήρησης στη Βουλγαρία, συνεισφέροντας σημαντικά στην προστασία των πουλιών και την αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων τους.

Η κατασκήνωση διατήρησης στη Λίμνη Atanavosko, που πραγματοποιείται ετησίως στο πλαίσιο του Προγράμματος, είχε ως στόχο τη βελτίωση των συνθηκών φωλεοποίησης των υδρόβιων πουλιών μέσω της επιδιόρθωσης τεχνητών νησίδων και της συντήρησης κρίσιμων υποδομών. Εκατοντάδες εθελοντές συμμετείχαν σε αυτή τη δράση, αποκτώντας πολύτιμη εμπειρία στη διατήρηση της φύσης, καθώς συνέβαλαν στην ενίσχυση του υγροτοπικού οικοσυστήματος.

Παρομοίως, η κατασκήνωση στο Εθνικό Πάρκο Persina, που διοργανώθηκε τρεις φορές, συνδύασε πρακτική εργασία πεδίου με εκπαιδευτικές δραστηριότητες, εμπλέκοντας τοπικές κοινότητες, φοιτητές Πανεπιστημίων και φυσιολάτρες. Οι συμμετέχοντες έμαθαν για τη διατήρηση των υγροτόπων, την προστασία των Αργυροπελεκάνων και τη σημασία των υγιών οικοσυστημάτων.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε μία Ομάδα Άμεσης Αντίδρασης στην περιοχή των λιμνών Burgas. Αυτή η αφοσιωμένη ομάδα εθελοντών περιπολεί τις λίμνες για την ανίχνευση και αναφορά παράνομων δραστηριοτήτων, διασφαλίζοντας ένα ασφαλές περιβάλλον για τα υδρόβια πουλιά.

Εκατοντάδες εθελοντές από όλες τις συμμετέχουσες χώρες στο Πρόγραμμα συμμετείχαν επίσης σε δραστηριότητες παρακολούθησης του είδους.

Αυτές οι δράσεις που καθοδηγούνταν από εθελοντές ενίσχυσαν τον αντίκτυπο των δράσεων διατήρησης και προώθησαν τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων, διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη προστασία των Αργυροπελεκάνων και των βιοτόπων τους.

ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Για να ενισχυθεί η υποστήριξη για τη διατήρηση του Αργυροπελεκάνου, το Πρόγραμμα Pelican Way of LIFE **προώθησε τον οικοτουρισμό, αυξάνοντας τα έσοδα των τοπικών κοινοτήτων ενώ προήγαγε αειφόρες πρακτικές.**

Στη Ρουμανία, η πρώτη εκπαίδευση βαρκάρηδων και ξεναγών πραγματοποιήθηκε στο Sfântu Gheorghe, καθιερώνοντας σωστά πρότυπα και πρακτικές ξενάγησης για τη μείωση της όχλησης στην άγρια ζωή. Το πρόγραμμα επαναλήφθηκε αργότερα στο Δέλτα του Oder, ενώ τα εκπαιδευτικά υλικά αναπτύχθηκαν σε ένα διαδικτυακό μάθημα για ξεναγούς φύσης, διαθέσιμα σε πολλές γλώσσες.

Για την ευαισθητοποίηση του κοινού, **τοποθετήθηκαν ενημερωτικές πινακίδες στη Ρουμανία και την Ουκρανία**, αναδεικνύοντας τον ρόλο του Αργυροπελεκάνου ως “είδους-ομπρέλα”, που στηρίζει τη βιοποικιλότητα και τον οικοτουρισμό.

Στη Βουλγαρία, το Κέντρο Φύσης Poda, κοντά στο Burgas, **επέκτεινε το δίκτυο τουρισμού φύσης**, συνεργαζόμενο με 10 τοπικούς ξενώνες και ξενοδοχεία. Το κέντρο εισήγαγε τρία νέα προγράμματα παρατήρησης πουλιών, βελτίωσε τις υποδομές του και ανέπτυξε δύο τουριστικές διαδρομές με πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος. Ένα μεγάλο διαφημιστικό μπάνερ τοποθετήθηκε στην κύρια είσοδο της Προστατευόμενης Περιοχής Poda.

Στην Ελλάδα, **διοργανώθηκαν δύο σεμινάρια ορνιθοτουρισμού για επαγγελματίες του τουρισμού**. Επιπλέον, δημιουργήθηκαν **οδηγοί και φυλλάδια παρατήρησης πουλιών – ορνιθοτουρισμού** για κάθε περιοχή του Προγράμματος, διαθέσιμα στα αγγλικά και τα ελληνικά, για διανομή από τοπικές επιχειρήσεις και κέντρα ενημέρωσης. Επιπλέον τέσσερις (4) πινακίδες ενημέρωσης τοποθετήθηκαν στην περιοχή του Μεσολογγίου για την προώθηση του ορνιθοτουρισμού.

Αυτές οι πρωτοβουλίες ενισχύουν τον οικοτουρισμό – ορνιθοτουρισμό, ωφελώντας τις τοπικές κοινότητες, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν την προστασία κρίσιμων βιοτόπων για τους Αργυροπελεκάνους και άλλα υγροτοπικά είδη.

Μελλοντικά βήματα

Αν και το Πρόγραμμα έχει ολοκληρωθεί, οι προσπάθειες για τη διατήρηση του πληθυσμού του Αργυροπελεκάνου στη νοτιοανατολική Ευρώπη συνεχίζονται από τους εταίρους.

Οι πλατφόρμες κουρνιάσματος και αναπαραγωγής, που κατασκευάστηκαν κατά τη διάρκεια του Προγράμματος θα συνεχίσουν να συντηρούνται και να υποστηρίζονται από τους εταίρους στη Βουλγαρία και την Ουκρανία για να ενισχύσουν περαιτέρω την αναπαραγωγική επιτυχία του είδους.

Μια ενιαία προσέγγιση παρακολούθησης που αναπτύχθηκε σε όλες τις χώρες του Προγράμματος θα χρησιμοποιηθεί για μελλοντική έρευνα του είδους. Δημιουργήθηκαν επίσης τυποποιημένα πρωτόκολλα και μια βάση δεδομένων GIS για τη συγκέντρωση και ανάλυση των συλλεγόμενων δεδομένων.

Ορισμένες δράσεις, που εφαρμόστηκαν πιλοτικά στο πλαίσιο του Προγράμματος Pelican Way of LIFE, μπορούν να επαναληφθούν στο μέλλον:

Η διενέργεια περιπολιών και η εκπαίδευση ψαράδων και βαρκάρηδων μπορεί να εφαρμοστεί και συνεχιστεί με επιτυχία στο πλαίσιο άλλων Προγραμμάτων που επικεντρώνονται στην προστασία των υδρόβιων πουλιών. Αυτή η προσέγγιση έχει ήδη προωθηθεί μέσω της ανάπτυξης δύο εκπαιδευτικών σεμιναρίων στο Δέλτα του Oder, στα σύνορα Γερμανίας-Πολωνίας, με τη συμμετοχή 15 ψαράδων και

βαρκάρηδων. Επιπλέον, για να προσεγγιστεί ένα ευρύτερο κοινό ενδιαφερομένων επαγγελματιών, η Rewilding Europe έχει αναπτύξει ένα διαδικτυακό εκπαιδευτικό μοντέλο διαθέσιμο σε ξεναγούς, με στόχο τη μείωση της όχλησης των υδρόβιων πουλιών.

Οι γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούν απειλή όχι μόνο για τους πελεκάνους, αλλά και για πολλά άλλα είδη πουλιών, συμπεριλαμβανομένων των αρπακτικών πουλιών, των γυπών και των πελαργών. Οι οργανώσεις-εταίροι, που ασχολούνται με τη διατήρηση των πουλιών, μπορούν να εφαρμόσουν την εμπειρογνωμοσύνη τους στη μείωση των κινδύνων πρόσκρουσης σε μελλοντικές πρωτοβουλίες διατήρησης.

Οι προσπάθειες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης στις τοπικές κοινότητες θα συνεχίσουν να ενισχύουν τη θετική στάση προς τους Αργυροπελεκάνους και άλλα ψαροφάγα πτηνά, βοηθώντας στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης προστασίας τους. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα συνεχιστούν επίσης σε όλες τις χώρες που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα, αξιοποιώντας τα εκπαιδευτικά υλικά και τα εκπαιδευτικά προγράμματα που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του Προγράμματος.

Οι εταίροι θα συνεχίσουν επίσης να προωθούν τον οικοτουρισμό, ιδιαίτερα τον ορνιθοτουρισμό σε υγροτοπικές περιοχές. Όλα τα υλικά που παραχθήκαν στην Ελλάδα θα συνεχίσουν να διανέμονται στις περιοχές του Προγράμματος μέσω τουριστικών επιχειρήσεων, κέντρων πληροφόρησης, μουσείων και άλλων σχετικών επιχειρήσεων – φορέων. Επιπλέον, θα παρουσιαστούν σε εκδηλώσεις ορνιθοτουρισμού, όπως το φεστιβάλ Global Birdfair. Παράλληλα, οι ενημερωτικές πινακίδες που εγκαταστάθηκαν σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες κατά τη διάρκεια του Προγράμματος θα συνεχίσουν να συντηρούνται και να υποστηρίζονται.

Ευχαριστίες

Η αξιοσημείωτη επιτυχία του Προγράμματος Pelican Way of LIFE κατέστη εφικτή μέσω της ανεκτίμητης υποστήριξης πολλών εταιρών και συνεργατών.

Η Ομάδα του Προγράμματος εκφράζει την ειλικρινή της εκτίμηση προς το Πρόγραμμα LIFE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Ίδρυμα Arcadia, το Πράσινο Ταμείο και το Ίδρυμα Whitley Fund for Nature για την οικονομική υποστήριξη του Προγράμματος, και σε όλους τους εταίρους, τους ενδιαφερόμενους φορείς, τους συναδέλφους και τις τοπικές ομάδες που εργάστηκαν σκληρά για να επιφέρουν αυτόν το θετικό αντίκτυπο.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:

Η Ομάδα της Ελληνικής ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗΣ Εταιρείας θα ήθελε να ευχαριστήσει την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών για την επιστημονική υποστήριξη και την πρακτική βοήθεια καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος, τη Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Μεσολογγίου και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Κεντρικής Ελλάδας και τη Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Κοιλιάδας Αχελώου και Αμβρακικού Κόλπου για τη συνεργασία καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος, τον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ) για τη συνεργασία για την ασφαλέστερη λειτουργία του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, τις Ελληνικές Αλυκές Μεσολογγίου για την

παραχώρηση των εγκαταστάσεών τους για δραστηριότητες παρακολούθησης πουλιών. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στην ομάδα των Messolonghi By Locals για τη συνεργασία και υποστήριξή τους σε διάφορες δράσεις του Προγράμματος, καθώς και τους αλιευτικούς συνεταιρισμούς του Μεσολογγίου και του Αμβρακικού, τον Ναυτικό Όμιλο Μεσολογγίου και, ιδιαίτερα, τους αλιείς που βοήθησαν στις αποστολές δακτυλίωσης των πελεκάνων. Ευχαριστούμε επίσης το Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων & Ανέργων Μεσολογγίου και το Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων & Ανέργων Αράχθου-Άρτας. Θερμές ευχαριστίες στον Δήμο Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου και στο Μουσείο Άλατος για τη συνεργασία και υποστήριξη στις δράσεις ενημέρωσης και προώθησης του ορνιθοτουρισμού, καθώς και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας για τη συνεργασία στην τοποθέτηση πινακίδων ενημέρωσης. Ειλικρινείς ευχαριστίες σε όλα τα σχολεία, τους μαθητές και τους δασκάλους που συμμετείχαν στις δραστηριότητες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Προγράμματος -ιδιαίτερα στο 4ο Λύκειο Άρτας για τη συμμετοχή τους στην Εκπαιδευτική Κατασκήνωση, καθώς και στο 1ο Λύκειο και το Καλλιτεχνικό Λύκειο Μεσολογγίου για τη συμμετοχή τους στην Ακαδημία Vlogging. Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλες τις Μονάδες Διαχείρισης του Ο.Φ.Υ.Π.Ε.Κ.Α. που συμμετείχαν στις καταμετρήσεις των πελεκάνων κατά τη διάρκεια της άνοιξης και του χειμώνα -η συνεργασία τους ήταν ανεκτίμητη- όπως και αυτή των διαφόρων οργανώσεων και ιδρυμάτων από την Αλβανία, το Μαυροβούνιο, τη Βόρεια Μακεδονία και την Τουρκία που επίσης συμμετείχαν στις καταμετρήσεις. Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό, η Ελληνική ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ Εταιρεία χρωστά ευγνωμοσύνη σε όλους τους εθελοντές που βοήθησαν καθ' όλη τη διάρκεια του Προγράμματος.

ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ:

Η Βουλγαρική Εταιρεία για την Προστασία των Πουλιών (BSPB) ευχαριστεί όλα τα μέλη και τους εθελοντές που συμμετείχαν στις δραστηριότητες του Προγράμματος. Ευχαριστεί επίσης όλα τα συνεργαζόμενα εκπαιδευτικά ιδρύματα (σχολεία και Πανεπιστήμια) που συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, την Elektrozpredelenie Yug EAD για τη στήριξή τους στην εγκατάσταση σημαντήρων για την αποφυγή πρόσκρουσης, το Pink Pelican Winery – Silistra για το πρόγραμμα δωρεών τους αφιερωμένο στο είδος, τον Damyan Petkov για τα δωρεάν βίντεο και τα φωτογραφικά υλικά που παρέθεσε, τη MKO Tutakan Tourism Development Association για τη στήριξή τους κατά την κατασκευή των πλατφορμών στην Προστατευόμενη Περιοχή Καλίμοκ-Μπράσλεν, τη Lukoil Neftohim Burgas AD για την υποστήριξή τους κατά την κατασκευή των πλωτών πλατφορμών στις οξειδωτικές λίμνες και το Κέντρο Αποκατάστασης και Αναπαραγωγής Αγρίας Ζώης – Green Balkans.

Η Διεύθυνση του Εθνικού Πάρκου Persina θα ήθελε να ευχαριστήσει τον Εκτελεστικό Οργανισμό Δασών και ιδιαίτερα το Πανεπιστήμιο Shumen της Βουλγαρίας, το Τμήμα Βιολογίας της Σχολής Θετικών Επιστημών για την οργάνωση της «Κατασκήνωσης Εθελοντικής Διατήρησης για φοιτητές – Εθνικό Πάρκο Περσίνα» για τρία συνεχόμενα έτη. Ευχαριστούμε για τη στήριξη των τοπικών εκπαιδευτικών οργανώσεων και σχολείων στην πόλη Belene, το Λύκειο Dimitar Blagoev στην πόλη Svishtov, καθώς και για τη συνεχιζόμενη συμμετοχή των 11 Εθνικών Πάρκων της Βουλγαρίας και στα

Τρία Φεστιβάλ του Αργυροπελεκάνου στο Πάρκο Persina. Ευχαριστούμε τη WWF Βουλγαρίας, το Βουλγαρικό Ίδρυμα Βιοποικιλότητας και το Κέντρο Διάσωσης Άγριας Ζωής Green Balkans για τη στήριξή τους σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης. Τέλος, αλλά εξίσου σημαντικό, ειδικές ευχαριστίες σε όλους τους εθελοντές, φοιτητές, δασκάλους, καθηγητές, τις τοπικές κοινότητες και τους ενθουσιώδεις συμμετέχοντες στις δραστηριότητες τους Προγράμματος και για την αξιοσημείωτη δουλειά τους!

ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ:

Αρχικά, η Ρουμανική Ορνιθολογική Εταιρεία (SOR) θα ήθελε να εκφράσει ειδικές ευχαριστίες σε όλους τους εθελοντές που συνέβαλαν σε όλες τις δραστηριότητες του Προγράμματος, ιδιαίτερα στην παρακολούθηση -χωρίς τη συμμετοχή τους, η επιτυχία του Προγράμματος και τα επιτεύγματά του δεν θα ήταν εφικτά. Επίσης, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας για τη στήριξη στη Διοίκηση του Αποθέματος Βιόσφαιρας Δέλτα Δούναβη, η οποία λειτούργησε ως συνεργάτης στο Πρόγραμμα σε πολλές δραστηριότητες, στο Ινστιτούτο Έρευνας Δέλτα Δούναβη, στη Διοίκηση του Εθνικού Πάρκου Balta Mică of Brăila, στο Rețele Electric Romania – PPC, στη Διοίκηση Υδάτων Ρουμανίας, στους φορείς διαχείρισης αλιευτικών περιοχών που βρίσκονται σε περιοχές Natura 2000, καθώς και σε όλα τα σχολεία που φιλοξένησαν τις εκπαιδευτικές μας δραστηριότητες και στην κυρία Claudia Câmporeanu για τη διοργάνωση συνεντεύξεων και την αναφορά των αποτελεσμάτων. Επίσης, έχουμε ωφεληθεί από την υποστήριξη και συμμετοχή του Αεροπορικού Ομίλου Galați για τις δραστηριότητες αεροπορικής παρακολούθησης, του Παρατηρητηρίου Πουλίων Agigea, του Κέντρου Δακτυλίωσης Ρουμανίας και του Κέντρου Αποκατάστασης Visul Luanei για την παρακολούθηση, δακτυλίωση και αποκατάσταση πουλιών. Ευχαριστούμε επίσης την Ibis Tours και τη Matfish για την υποστήριξή τους σε διάφορες χρονικές στιγμές κατά τη διάρκεια του Προγράμματος.

Η Rewilding Ρουμανίας ευχαριστεί τους διευθυντές των σχολείων από το Maliuc και το Crisan για την υποστήριξή τους στις επισκέψεις σχολείων και ιδιαίτερα το Σχολείο του Jurilovca και την Adnana Pătrășcoiu για τη βοήθειά τους στην εκπαιδευτική κατασκήνωση. Ευχαριστούμε επίσης τις τοπικές αρχές από το C.A. Rossetti, το Crisan και το Maliuc για τη στήριξή τους στην εγκατάσταση των ενημερωτικών πινακίδων.

ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ:

Η Rewilding Ουκρανίας θα ήθελε να ευχαριστήσει τον διευθυντή Oleksandr Voloshkevitch και την ομάδα του Αποθέματος Βιόσφαιρας του Δέλτα Δούναβη για την υποστήριξή τους στην κατασκευή πλατφορμών στην εξωτερική περιοχή του Δέλτα, και ιδιαίτερα την Tetiana Balatska για την οργάνωση συνεντεύξεων με τοπικούς ψαράδες, φορείς του τουρισμού και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και για τη στήριξη των δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης. Ευχαριστούμε επίσης το Τμήμα Διαχείρισης Υδάτων Izmail και τον κύριο Panas Zhechkon για την υποστήριξή τους στο έργο κατασκευής πλωτών πλατφορμών στη Λίμνη Kartal και το Νησί Ermakiv. Επίσης, την Εταιρεία Ermak Ltd. και τον κύριο Roman Klimentko για την υποστήριξή τους στην κατασκευή πλωτών πλατφορμών στο Νησί Ermakiv. Ευχαριστούμε το 2ο Σχολείο Izmail για τη δραστήρια συμμετοχή του στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Ευχαριστούμε τον Maksim Yakovlev και τον Oleksandr Kurakin για τις υπέροχες φωτογραφίες και τα βίντεο που παρείχαν, καθώς και την Oksana Sotnykova για τα όμορφα σχέδια και τις εικονογραφήσεις της. Και όλους τους άλλους συνεργάτες, υπεργολάβους, εκπαιδευτικούς και υποστηρικτές που βοήθησαν να πετύχει αυτό το Πρόγραμμα.

